

ת"פ 3411/11/12 - מדינת ישראל נגד מאיר חזוני

בית משפט השלום בירושלים
ת"פ 3411-11-12 מדינת ישראל נ' חזוני

בפני כב' השופט ירון מינטקביץ
בעניין: מדינת ישראל ע"י פרקליטות מחוז ירושלים

המאשימה

נגד

מאיר חזוני ע"י עו"ד י. קמר

הנאשם

גזר דין

רקע

הנאשם הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירה של גרם מוות ברשלנות. ואלה העובדות המרכזיות בהכרעת הדין:

הנאשם היה מאז שנת 2008 בעליו של אולם ארועים בשכונת גבעת שאול בירושלים. המבנה בו שכן האולם היה בן שלוש קומות: קומת הקרקע היתה ברחוב גרשון מלמד, והקומה העליונה והחניה היו ברחוב כנפי נשרים. האולם עצמו היה בקומת הקרקע - ועל כן היה נמוך ממפלס החניה.

באולם היה מטבח הגשה, וספקים היו מביאים מזון, כלי אוכל וציוד. הספקים נהגו להגיע לחניה ברחוב כנפי נשרים והשתמשו במעלית הפנימית של המבנה על מנת להוריד ולהעלות מזון וכלים אל האולם וממנו. השימוש במעלית הנוסעים הפנימית לצורך הובלת מזון וכלים היווה מטרד ליתר המשתמשים בבנין והדבר יצר חיכוכים בין הנאשם ובעלי המבנה. בשל כך, נאלץ הנאשם למצוא פתרון אחר להעברת משאות בין מפלס החניה למטבח האולם.

בחודש נובמבר 2008 פנה הנאשם למסגר בשם אשר שושני (להלן: **שושני**) על מנת להתקין מתקן הרמה חיצוני שיקל על העברת משאות מהחניה למטבח. הצדדים התייחסו למתקן זה בשם "מעלון" - ואמשיך להתייחס אליו בשם זה. המעלון הורכב מתא העמסה אשר נע על ארבע מסילות אנכיות ונמשך מלמעלה על ידי מנוע שחובר לתא באמצעות שרשרת מתכת.

המעלון תוכנן והורכב באופן רשלני:

במפלס התחתון, המעלון מוקם בצמוד לדלת האחורית של המטבח, באופן שכל אדם שמשמש בדלת האחורית נאלץ לעבור מתחת תא ההעמסה (אם היה מורם) או דרכו (אם היה למטה).

שושני חיבר את תא ההעמסה למנוע באמצעות שרשרת לא תקנית, אותה הכין משתי שרשראות שונות אותן ריתך זו לזו. עמידותה של השרשרת המאולתרת בפני קריעה היתה נמוכה יותר מאשר כח המשיכה של המנוע.

שושני לא התקין במעלון מתגי בטחון אשר מנתקים את זרם החשמל למנוע כאשר תא ההעמסה מגיע לסוף מהלכו או כאשר אדם עובר תחתיו.

שושני חיווט את כפתורי ההפעלה של המעלון באופן הפוך, כך שהכפתור המסומן להעלאת הוריד את התא - וההיפך.

עד ליום 22.2.09 שושני לא השלים את התקנת המעלון. כמו כן, מהנדס מוסמך לא בדק את המעלון ולא אישר כי ניתן להשתמש בו. חרף זאת, שושני לא נקט בשום אמצעי למנוע שימוש במעלון על ידי אחרים.

ביום 23.2.09, בסמוך לשעה 0:10, ארעה באולם תאונה קטלנית: אברהם מזרחי (להלן: **מזרחי**), מנהל חברה להספקת כלי אוכל ושירותי מלצרות, פינה מאולם כלי אוכל בעזרת אחד מעובדיו, פאדי שמאסנה (להלן: **המנוח**). השניים השתמשו במעלון והעמיסו עליו ארגזים ובהם כלי אוכל וציוד. בשלב מסוים, כאשר תא ההעמסה היה למעלה, במפלס החניה, עמד המנוח בכניסה למטבח - ממש מתחת התא. מנהל חברה ההעמסה השתמש אז במעלון - ואז נקרעה השרשרת ותא ההעמסה נפל על המנוח וגרם למותו.

על פי הכרעת הדין, התאונה נגרמה בשל אשמתם של הנאשם ושל שושני, ויתכן שגם של מזרחי.

רשלנותו של שושני התבטאה בתכנון והרכבה לקויים של המעלון כפי שפורט למעלה. אמנם שושני לא הועמד לדין, אך אין מחלוקת בין הצדדים כי התרשל.

רשלנותו של הנאשם התבטאה באלה:

למרות שהנאשם ידע שהתקנת המעלון טרם הושלמה ושהמעלון לא נבדק על ידי מהנדס ולא אושר לשימוש, הוא לא מנע מספקים חיצוניים להשתמש בו ולא נקט בשום פעולה על מנת למנוע שימוש לא מורשה בו.

המעלון הותקן במקום לא בטוח, אשר חושף את העובדים במקום לסכנה אך הנאשם לא מנע זאת.

רשלנותו הלכאורית של מזרחי התבטאה בכך שהפעיל את המעלון בעת שהמנוח עבר תחתיו ומבלי לעבר הדרכה לגבי אופן השימוש בו.

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה ביקשה להשית על הנאשם עונש של ששה חודשי מאסר שירוצה בעבודות שירות. בטיעונה שמה דגש על הפגיעה בערך המוגן של מתן סביבת עבודה בטוחה לעובדים ועל כך שבשל רשלנותו של הנאשם קיפח המנוח את חייו.

ב"כ הנאשם ביקש לבטל את הרשעת הנאשם ולהשית עליו של"צ. בטיעונו התייחס לחלוף הזמן הניכר מאז הארוע, לכך שדרגת רשלנותו של הנאשם היתה נמוכה ולכך ששושני, אשר רשלנותו עולה על זו של הנאשם, לא הועמד לדין כלל.

מתחם העונש ההולם

הערך המוגן אשר נפגע בגלל רשלנותו של הנאשם הוא החשוב מכולם - שמירה על חיי אדם. כתוצאה מרשלנותם של הנאשם ושל אחרים נהרג המנוח - פועל קשה יום אשר נאלץ לסחוב משאות כבדים לאחר שעת חצות על מנת להתפרנס למחייתו. עצמת הפגיעה בערך המוגן היא מקסימלית.

הרשעת הנאשם מבוססת על כך שלא נקט בזירות הנדרשת במהלך ניהול אולם ארועים. אשוב ואזכיר, כי רשלנותו של הנאשם מתבטא בכך שלא מנע שימוש במעלון בטרם נבדק על ידי מהנדס ואושר לשימוש, למרות שהמעלון נראה תקין ובר שימוש ובכך שאפשר להתקין את המעלון במיקום מסוכן - הכניסה למטבח.

עם זאת, רשלנותו של הנאשם נגררת לזו של שושני. כפי שפרטתי בהרחבה בהכרעת הדין, שושני תכנן את המעלון באופן רשלני, מבלי שכלל בו מגננוני בטיחות נדרשים והתקין אותו באופן רשלני, תוך שימוש בשרשרת לא תקנית, אותה הכין משתי שרשראות שונות שריתך זו לזו. הנאשם לא ידע כי שושני התרשל בתכנון המעלון והתקנתו.

כמו כן, יש בראיות אחיזה לאפשרות שגם מזרחי, אשר הפעיל את המעלון בזמן התאונה, פעל באופן רשלני בכך שהפעיל את המעלון בזמן שהמנוח עבר תחתיו. קביעה זו ברורה פחות מהקביעה ביחס לרשלנותו של שושני, לגביה אין מחלוקת, אך הנאשם יכול להנות מאפשרות זו, לכל הפחות מחמת הספק.

לפיכך, מבחינת מידת אחריותו של הנאשם לקרות התאונה, רשלנותו אמנם חצתה באופן מובהק את הרף הפלילי, אך היא נמצאת בצד הנמוך של המנעד. המדובר ברשלנות שכולה מתבטאת במחדלים למנוע סיכון שנוצר על ידי אחרים - שושני ויתכן שגם מזרחי. עם זאת אזכיר, כי הנאשם היה יכול למנוע את התאונה בנקל, לו רק היה דואג לכך שלא יעשה שימוש לא מורשה במעלון קודם לבדיקתו על ידי מהנדס.

הפסיקה הנוהגת בעבירות דומות, קבעה רף ענישה תחתון של מאסר לריצוי בעבודות שירות, ובמקרים חמורים אף מאסר לריצוי ממש, לתקופות לא קצרות. ר' למשל ע"פ 2977/10, ניימן נגד מדינת ישראל, רע"פ 8174/05, דורון ואח' נגד מדינת ישראל וע"פ (חיפה) 2742/0 בלוק הסלע האדום נ' מדינת ישראל.

באיזון שבין תוצאתו הטרגית של הארוע אל מול העובדה כי רשלנותו של הנאשם אינה ברף הגבוה, ראיתי כי מתחם העונש ההולם את העבירה נע בין מאסר קצר, שניתן לרצותו בעבודות שירות, ועד מאסר בפועל לריצוי ממש, לתקופה של כחצי שנה, וכן פיצוי לבני משפחת המתלונן.

נתונים אשר אינם קשורים לעבירה

הנאשם יליד 1965. נשוי ואב לתשעה. אין לחובתו הרשעות קודמות.

תסקיר שירות המבחן מתאר את קורות חייו של הנאשם ורקעו התעסוקתי. עולה, כי הנאשם אדם פעיל ויצרני לאורך חייו ומנהל אורח חיים נורמטיבי. כן עולה, כי בשל קשיים כלכליים נאלץ למכור את האולם וכיום עובד בו כשכיר.

בפני שירות המבחן התקשה הנאשם לקבל אחריות למעשיו ותיאר עצמו כקרובן של אחרים. עם זאת, שירות המבחן העריך כי הדבר נובע מהקושי הרגשי בקבלת אחריות על מותו של אדם.

העבירה מושא האישום נעברה בשנת 2009. כתב האישום נגד הנאשם הוגש למעלה משלוש וחצי שנים לאחר הארוע וכיום אנו מצויים למעלה משש שנים אחריו.

המנעות המאשימה מלהעמיד לדין את שושני

בהכרעת הדין קבעתי, כי הראיות בתיק מלמדות שלכאורה שושני תכנן והתקין את המעלון באופן רשלני, ועל כן היה

מקום להעמידו לדין, בכפוף לשמיעת טענותיו. כן קבעתי, כי המאשימה שגתה בכך שלא העמידה את שושני לדין. אמנם דחיתי את הטענה שההמנעות להעמיד את שושני לדין מצדיקה את ביטולו של האישום נגד הנאשם, אך קבעתי כי העמדתו של הנאשם לדין לבדו פוגעת בתחושת הצדק וינתן לה משקל בגזירת דינו של הנאשם. טענת הגנה מרכזית של הנאשם היתה, כי נעשה לו עוול בכך שהועמד לדין בעוד נגד שושני לא הוגש כתב אישום ועל כן יש לבטל הרשעתו ולהשית עליו של"צ.

לאחר שנתתי דעתי לענין, לא ראיתי כי המנעות המאשימה מלהעמיד את שושני לדין יכולה להצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם:

בתיקון 113 לחוק העונשין הגביל המחוקק את שיקול דעתו של בית המשפט ואפשר לו לחרוג ממתחם העונש אותו קבע רק באחד משני מקרים: חריגה לקולא משיקולי שיקום, על פי סעיף 40 לחוק העונשין וחריגה לחומרה משיקולי הגנה על שלום הציבור על פי סעיף 40ה. כל יתר הנתונים באים בחשבון בקביעת העונש בתוך גדרי המתחם. שיקולים "מסורתיים" להקלה בעונש, כגון חלופי הזמן או מצב בריאותי קשה של נאשם אינם יכולים לשמש בקביעת המתחם או בהצדקת חריגה ממנו (ע"פ 7475/14 קבהא מהדי נ' מ.י., (ע"פ 5956/13 מ.י. נ' אבו נגמה). גם הכתיבה האקדמית התייחסה לבעייתיות שבקביעתם של מתחמים קשיחים, שאינם מתאימים בחלק מן המקרים (אורן גזל-אייל, "העונש ההולם לא תמיד הולם", עורך-הדין 21, עמ' 70 (2013)).

המחוקק אף קבע, באופן מפורש, כי התנהגות הרשות נמנית בין כנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40א(9) לחוק). משכך, לא ניתן להביא נתון זה בחשבון בקביעת המתחם ולא ניתן לחרוג מן המתחם בגללו.

ניתן אמנם למצוא אסמכתאות לאפשרות, כי בתי המשפט רשאים לחרוג ממתחם העונש ההולם, חרף העדר הסמכה בחוק (ר' למשל מאמרו של פרופ' אורן גזל-אייל "חריגה ממתחם העונש ההולם" (ספר דורית ביניש, 2015). עם זאת, גם על פי אותן דיעות, הדבר יכול להעשות במקרים קיצוניים ונדירים ביותר, על מנת שלא להפוך את הוראות תיקון 113 לאות מתה. לא ראיתי כי עובדותיו של התיק שלפני נכנסות לגדרי אותן נסיבות חריגות ויוצאות דופן. אזכיר אשר קבעתי בהכרעת הדין - ההחלטה שלא להעמיד את שושני לדין, בכפוף לשמיעת טענותיו, נראית לי אמנם שגויה, אך לא בלתי סבירה. המדובר בהחלטה לגיטימית של המאשימה, ואין שום סיבה להניח כי התקבלה מתוך שיקולים זרים או לא ענייניים.

משכך, הביטוי אותו תקבל ההחלטה שלא להעמיד לדין את שושני יהיה בקביעת עונשו של הנאשם בתוך המתחם, אך לא בחריגה ממנו.

דין והכרעה

לאחר שנתתי דעתי למכלול הנסיבות וטיעוני הצדדים, ראיתי להעמיד עונשו של הנאשם על הרף התחתון של מתחם העונש ההולם, קרי מאסר קצר שירוצה בדרך של עבודות שירות. זאת שכן כנגד תוצאה הטראגית של התאונה, עומדות שתי נסיבות כבדות משקל המחייבות הקלה עם הנאשם:

ראשית, העמדת הנאשם לדין לבדו, פוגעת בתחושת הצדק וההגינות. כפי שפרטתי למעלה, לא ראיתי כי ניתן להמנע מהשתת עונש מאסר בשל כך, כפי שטען ב"כ הנאשם. עם זאת, הדבר מצדיק קביעת עונש בצידו הנמוך של המתחם.

שנית, חלופי הזמן מאז הארוע. אנו מצויים כיום כשש שנים מאז התאונה, ולא ניתן לתלות בנאשם את חלופי הזמן.

על דרך הכלל, היה מקום לפסוק גם פיצוי למשפחתו של המנוח, אך ב"כ המאשימה מסרה כי אינם מעוניינים בכך. עוד אוסיף, כי מתנהל הליך אזרחי בין משפחת המנוח לנאשם ומעורבים נוספים.

לפיכך גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. חודשיים מאסר בפועל, אשר ירוצה בעבודות שירות. הממונה יקבע מועד ריצוי עונש, אשר יחול בסמוך ליום 1.9.15 ויודיע לבית המשפט את המועד עד ליום 1.6.15.

ככל שיהיה צורך בשינוי מקום ההשמה או מועד תחילת הריצוי, הדבר יעשה על ידי ממונה עבודות שירות ללא צורך בצו שיפוטי נוסף.

ב. חודשיים מאסר, אותו לא ירצה אלא אם יעבור על העבירה הורשע תוך שלוש שנים מהיום.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, ט' סיוון תשע"ה, 27 מאי 2015, במעמד הצדדים.